

LATVIJAS NACIONĀLĀ ARHĪVA IZSTĀŽU PIEDĀVĀJUMS IZGLĪTĪBAS IESTĀDĒM SEPTEMBRĪ

Aicinām dalīties ar šo informāciju ar kolēģiem.

**Brīvības laukumā Rīgā līdz 10. septembrim apskatāma Latvijas Nacionālā arhīva
veidota dokumentāro liecību izstāde
“Akcija “Baltijas ceļš” – vienoti brīvībai”**

Akcijas “Baltijas ceļš” dalībnieki pie Brīvības pieminekļa Rīgā.
Fotogrāfs H. Burmeistars. Latvijas Nacionālais arhīvs

Atzīmējot akcijas “Baltijas ceļš” 35. gadadienu, Brīvības laukumā Rīgā atklāta Latvijas Nacionālā arhīva veidota dokumentāro liecību izstāde “Akcija “Baltijas ceļš” – vienoti brīvībai”. Izstāde tapusi sadarbībā Rīgas valstspilsētas pašvaldības Izglītības, kultūras un sporta departamentu un Rīgas pieminekļu aģentūru.

Izstādē apskatāmas dokumentārās liecības no Latvijas Nacionālā arhīva, Lietuvas Centrālā valsts arhīva, Lietuvas Valsts mūsdienu dokumentu arhīva un Igaunijas Nacionālā arhīva, kā arī fotogrāfijas no akciju dokumentējušo fotogrāfu privātajiem arhīviem.

Apliecinājums akcijas nozīmīgumam pasaules mērogā bija Latvijas, Lietuvas un Igaunijas kopīgi sagatavotās nominācijas “Baltijas ceļš – cilvēku ķēde trīs valstu vienotiem centieniem pēc brīvības” iekļaušana UNESCO programmas “Pasaules atmiņa” starptautiskajā reģistrā 2009. gadā.

Baltijas tautu kustību – Igaunijas Tautas frontes Rahvarinne, Latvijas Tautas frontes un Lietuvas pārbūves kustības Sajūdis – organizētais “Baltijas ceļš” kļuva par vienu no vērienīgākajiem nevardarbīgās pretošanās piemēriem 20. gadsimta vēsturē. Lai atgādinātu par Molotova–Ribentropa pakta un tā slepeno protokolu parakstīšanas 50. gadadienu, 1989. gada 23 augustā pulksten 19.00 aptuveni divi miljoni Baltijas valstu iedzīvotāju uz autoceļa Tallina–Rīga–Viļņa sadedzēja rokas, veidodami nepārtrauktu cilvēku ķēdi. Dalībniekus uzrunāja Rahvarinne, Sajūdis un Latvijas Tautas frontes līderi. Akcija starptautiski apliecināja Baltijas tautu vienotību un apņēmību cīņā par valstiskās neatkarības atjaunošanu.

Berlīnē, Ļeņingradā, Maskavā, Melburnā, Stokholmā, Tbilisi, Toronto un citviet pasaulē notika mītiņi akcijas atbalstam. Baltiešu trimdas organizācijas aktīvi iesaistījās akcijas atbalsta pasākumu organizēšanā savās mītnes zemēs.

Izstādes "Akcija "Baltijas ceļš" – vienoti brīvībai" atklāšanas pasākums.
Rīga, 2024. gada 23. augusts. Fotogrāfs Oskars Artūrs Upenieks

LNA izstāde “Baltijas ceļš dokumentos, atmiņās, sirdīs” apskatāma Smiltenes kultūras centrā līdz 20. septembrim

Akcijas “Baltijas ceļš” dalībnieki Rīgā.
Fotogrāfs B. Koļesņikovs. Latvijas Nacionālais arhīvs

Izstāde ir veltījums Baltijas valstu vēsturē nozīmīgākajai un starptautiski plaši zināmajai Latvijas, Lietuvas un Igaunijas kopīgajai nevardarbīgajai akcijai “Baltijas ceļš” ceļā uz valstiskās neatkarības atjaunošanu.

Tās mērķis bija pievērst uzmanību PSRS un Vācijas neuzbrukšanas līguma un tā slepenā protokola (Molotova–Ribentropa pakts) noslēgšanas 50. gadadienai, starptautisko tiesību pārkāpumiem un nelikumīgajam veidam, kādā Baltijas valstis tika okupētas un pievienotas Padomju Savienībai.

Nepārtraukta rokās sadevušos cilvēku ķēde sākās Tallinā Domkalna (*Toompea*) pils pakājē un virzījās cauri Rīgai gar Brīvības pieminekli līdz paļ Ģedimina tornim Viļņā, apvienojot aptuveni divus miljonus dalībnieku. Baltijas republiku nacionālo kustību spēja mobilizēt tik lielu skaitu iedzīvotāju uzskatāmi parādīja gan ārvalstīm, gan PSRS republikām, ka tiekšanās pēc neatkarības ir pašu tautu griba, un to nevarēja nodēvēt par mazskaitlīgu nacionālistu grupējumu centieniem. Pēc 1989. gada 23. augusta Baltijas valstu jautājums nonāca ne vien politiķu un diplomātu dienas kārtībā, bet kļuva arī par neatņemamu daļu no pasaules sabiedrības aktuālajiem diskusiju jautājumiem.

Pēc akcijas “Baltijas ceļš” Latvijas, Lietuvas un Igaunijas tautām vēl priekšā bija sarežģīta un smaga nevardarbīga cīņa par pilnīgas valstiskas neatkarības *de facto* atjaunošanu un atgriešanos pasaules brīvo un demokrātisko valstu saimē.

2009. gadā Latvijas, Lietuvas un Igaunijas kopīgi sagatavotā nominācija “Baltijas ceļš – cilvēku ķēde trīs valstu vienotiem centieniem pēc brīvības” tika iekļauta UNESCO programmas “Pasaules atmiņa” starptautiskajā reģistrā.

Izstādē apskatāmas dokumentārās liecības no Latvijas Nacionālā arhīva, Lietuvas Centrālā valsts arhīva, Lietuvas Valsts mūsdienu dokumentu arhīva un Igaunijas Nacionālo arhīva, tajā apskatāmas arī fotogrāfijas no akciju dokumentējušo fotogrāfu privātajiem arhīviem.

Izstāde “Baltijas ceļš dokumentos, atmiņās, sirdīs”
Smiltenes kultūras centrā.

LNA dokumentāro liecību izstāde “Mūžīgi Čaks” apskatāma Balvu novada muzejā līdz 28. septembrim

Izstādē aptverts Latvijas Nacionālā arhīva uzkrātais daudzveidīgais dokumentu klāsts par Aleksandra Čaka personību, laiku, kurā viņa daiļrade tapusi, darbu ekranizāciju (animāciju) un iestudējumiem. Izstāde dod iespēju ieraudzīt Rīgu un tās ļaudis A. Čaka daiļrades tapšanas laikā, rosinot interesi par dzejnieka daiļradi, personības un laikmeta attiecībām.

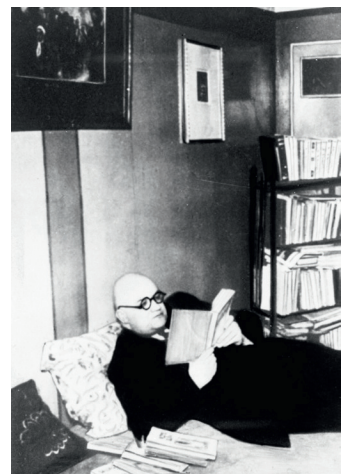
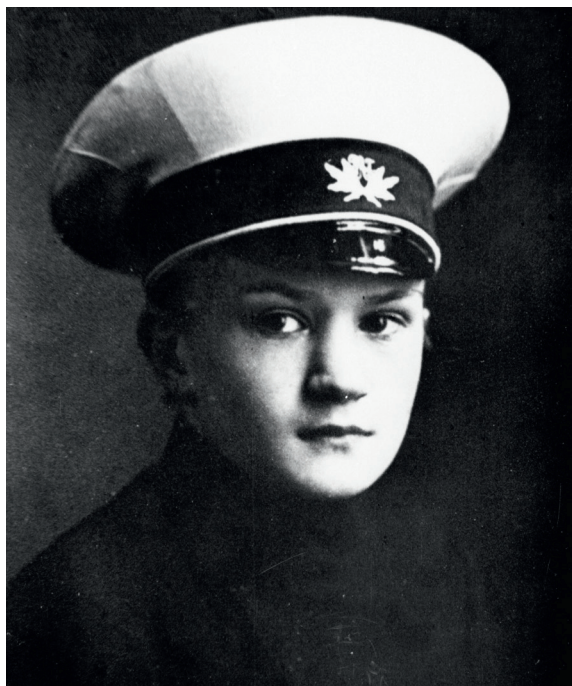
Izstādes materiāli atklāj mūžīgo, pārlaicīgo dzejnieka daiļradē – to, kas paliek nemainīgs un saprotams neatkarīgi no laikmeta un paaudzes, kurai pieder tās lasītājs, no dvēseles visnoslēpumainākajiem pārdzīvojumiem A. Čaka mīlas lirikā, Rīgas tēlojumiem līdz nacionālās pašapziņas, tēvzemes mīlestības, ziedošanās un varonības tēmai.

Izstāde iepazīstina ar Latvijas Nacionālā arhīva uzkrāto daudzveidīgo dokumentu klāstu par dzejnieka, tulkotāja A. Čaka personību, laiku, kurā viņa daiļrade tapusi, darbu ekranizāciju (animāciju) un iestudējumiem. To bagātina materiāli no Latvijas Kultūras akadēmijas Eduarda Smiļģa Teātra muzeja, Latvijas Radio un Latvijas Televīzijas arhīviem, Liepājas teātra un Dailes teātra.

Izstādē eksponēti gan formas, gan saturs ziņā daudzveidīgi dokumenti, kas skatītājiem tiek piedāvāti, izmantojot īpašus scenogrāfiskus un audiovizuālus risinājumus.

Izstāde 2023. gadā tika nominēta Aleksandra Čaka balvai.

No 9. līdz 27. septembrim Balvu novada muzejs sadarbībā ar Latvijas Nacionālo arhīvu skolēniem organizēs nodarbību (ekskursiju) “Tikšanās ar Čaku”, tās laikā skolēni iepazīsies gan ar Aleksandra Čaka daiļradi, gan ar LNA dokumentiem, kas saistīti ar dzejnieka dzīvi. Lūdzam laikus pieteikties Balvu novada muzeja galvenajai krājuma glabātājai Janīnai Vīksnai pa tālruni 28693614.

Aleksandrs Čaks (Čadarainis)